

Külföldi hallgatók vizsgálata a Pécsi Tudományegyetemen 2010-2019 között

Vitéz Kitti – vitez.kitti@pte.hu

HUCER 2021

2021.05.27-28.

Inklúzió és diverzitás a felsőoktatásban

- Felsőoktatás expanziója → diverz tanulói csoportok megjelenése a 20. század második felében, melyek addig alulreprezentáltak voltak → nők, a fogyatékosok, az etnikai kisebbségek, az alacsony társadalmi-gazdasági helyzetűek vagy a migránsok csoportja (*Casey 2016*).
- EUA: diverzitás kialakítása, méltányos lehetőségek biztosítása, akadémiai kiválóságának elősegítése (*Claeys-Kulik & Jorgensen, 2018*).
- 1970-ben a magyar felsőoktatásban **2,2%** külföldi tanult mindösszesen (*Fehérvári és mtsai, 2011*).
- 1987-ben az Európai Unió elindította az Erasmus programot.
- 2013-ban a magyar kormány elindította a Stipendium Hungaricum programot
- 2017 őszén már **32309** fő külföldi tanuló kezdte meg tanulmányait valamelyik hazai felsőoktatási intézményben (*Vargáné & Csorba, 2017; Faubl és mtsai, 2017*).
- 2019-ben ez a szám pedig **35472 fő** (összhallgatók **14,4%-a**).

Nemzetköziesítés céljai

Hans de Wit (2002) négy tág kategóriát sorolt fel: **(1) politikai, (2) gazdasági, (3) szociális, kulturális, (4) tudományos, akadémiai.**

Kovács, Tarrósy & Kovács (2015):

- (1) **kölcsönös megértés:** ösztöndíj és csereprogramok, intézményi együttműködések, kulturális közeledés és az egymástól való tanulás lehetősége
- (2) **képzésben részt vevők migrációja:** a tehetséges külföldi diákok a végzést követően a fogadó országban maradjanak és ott vállaljanak munkát, mely a képzettek migrációját jelenti
- (3) **bevétel-generálás:** pénzügyi fenntarthatóság megteremtése, bevételi forrás
- (4) **fejlődési potenciál,** mely elsősorban a feltörekvő országok számára kiaknázandó terület

Nemzetköziesítés típusai I.

(1) **Külső folyamatok** azok, ahol az országhatárt átlépjük pl. transznacionális oktatás, személyek, projektek és programok mobilitása során

(2) **Belső folyamatok:** intézményen belül zajlik a nemzetközi tanulási környezetet és folyamatot biztosító fejlesztések mentén pl. tananyag nemzetköziesedése, belső tudásmegosztás, interkulturális készségek fejlesztése (*Knight 2008:22-24; Derényi, 2014*).

(1) **Tanterv és a tananyag nemzetköziesítése** (internationalisation of the curriculum – IoC)

(2) **Nemzetköziesítés helyben** (internationalisation at home - IaH) (*Beelen & Leask, 2011*).

Nemzetköziesítés típusai II.

Lannert és Derényi (2020) összegezte a külső-belső valamint a mennyiségi-minőségi nemzetköziesítési formákat az alábbi módon:

1. mennyiségi belső nemzetköziesítés (oktatói akadémiai idegen nyelvtudás, idegen nyelvű kurzusok és programok biztosítása, egyetemi személyzet részére nyelvi kurzusok biztosítása)

2. mennyiségi külső nemzetköziesítés (belépő hallgatók szűrése nyelvi kompetenciák és szaktudás alapján, PhD hallgatók növekvő mobilitása, külföldi oktatók, kutatás-központú oktatás, megfelelő ösztöndíjak)

3. minőségi belső nemzetköziesítés (empátia és nyitottság, idegen nyelvi kompetencia fejlesztése, idegen nyelvi kurzusok biztosítás az ideérkező hallgatóknak is)

4. minőségi külső nemzetköziesítés (oktatói mobilitás növelése, források bővítése)

Kutatás

- *„Befogadó Egyetem - A felsőoktatási befogadás helyzete és lehetőségei az egyetemi kiválóság és versenyképesség növelése érdekében”* – helyzetfeltáró kutatás
- Neptun adatbázis **2010** és **2019** közötti hallgatóinak vizsgálata
- A nyers adatbázis összesen 83067 képzést és 68602 főt tartalmazott.
- Jelen kutatás vizsgálati populációja csak azokat a külföldi és magyar és külföldi kettős állampolgárokat tartalmazza, **akikhez a vizsgált időszakban kapcsolódott képzés és akik nem előkészítő képzésekben** vesznek részt.
- Fontos kategória volt, hogy **alap, mester, osztatlan vagy nemzetközi képzési program** hallgatói kerültek a mintánkba.
- Az adattredukció és adattisztítás utáni adatbázis összesen **10092** külföldi állampolgárhoz tartozó képzések jellemzőit tartalmazza.

Kutatási kérdések

- Milyen hatással van a PTE nemzetköziesítési folyamatára a mobilizációs trendek változása 2010 és 2019 között?
- Hogyan változott ez idő alatt a külföldi hallgatók jelenléte az egyes mobilizációs programokon és karokon?
- Mi jellemzi a diplomaszerezést az egyes karokon, milyen mértékben, időtávon és eredménnyel jutnak el a külföldi hallgatók az egyetemi végzettségig?
- Hogyan tipizálható a sikeres előrehaladásuk, illetve mi vezet a sikertelenséghez vagy a lemorzsolódásukhoz?

Hallgatói összlétszám
és a külföldi hallgatók
létszámának eloszlása
a PTE-n 2015-2018
közötti időszakban

Tanév	Hallgatói összlétszám	Külföldi hallgatók	
		Létszáma (fő)	Aránya (%)
2015	19799	2776	14,02
2016	19684	3200	16,26
2017	20075	3741	18,64
2018	20082	4032	20,08

Küldő országok szerinti karonkénti eloszlás

	ÁJK	ÁOK	BTK	ETK	GYTK	KPVK	KTK	MIK	MK	TTK	Total	Együtt %
Szomszédos országok	5	173	137	34	2	18	22	16	29	35	471	4,7%
Európa	120	3360	472	161	26	57	342	217	73	188	5016	49,7%
Észak-Dél Amerika	3	88	53	6	3	0	48	22	8	15	246	2,4%
Közel-Kelet	6	980	207	163	390	10	84	306	8	61	2215	21,9%
Ázsia	13	470	250	110	19	14	328	248	48	127	1627	16,1%
Afrika	0	116	84	85	15	3	55	96	1	56	511	5,1%
Ausztrália	0	3	1	0	0	0	1	1	0	0	6	0,1%
Összesen	147	5190	1204	559	455	102	880	906	167	482	10092	100%
Százalék	1,5%	51,4%	11,9%	5,5%	4,5%	1,0%	8,7%	9,0%	1,7%	4,8%	100%	

Az egyetemi vagy osztatlan képzéseken folyamatosan magas a külföldi hallgatók aránya, ezen képzések harmada-négytizede külföldi hallgatókhoz tartozik.

A hazánkban 2013 óta futó Stipendium Hungaricum program esetében egyértelműen az alap és osztatlan képzéseken a legmagasabb a külföldi hallgatók részvétele 2015 és 2017 között (Hangyál és Kasza, 2018).

Képzés szintje karonkénti eloszlásban

	főiskolai vagy alapképzés (BA/BSc)	mesterképzés (MA/MSc)	egyetemi vagy osztatlan képzés	nemzetközi program képzése	
ÁJK	0	0	18	129	147
ÁOK	0	37	4949	204	5190
BTK	431	256	6	511	1204
ETK	514	13	0	32	559
GYTK	0	0	448	7	455
KPVK	12	14	0	76	102
KTK	242	181	0	457	880
MIK	310	128	253	215	906
MK	22	71	33	41	167
TTK	306	26	1	149	482
Összesen	1837	726	5708	1821	10092

Képzés státusza karonkénti eloszlásban

	ÁJK	ÁOK	BTK	ETK	GYTK	KPVK	KTK	MIK	MK	TTK	Együtt
Abszolvált	0	3	6	14	3	0	0	9	0	5	40
Aktív képzés	12	1547	210	267	150	2	135	295	61	182	2861
Befejezett képzés	107	847	795	63	25	59	541	332	86	173	3028
Befejezett képzés - NYV nélkül	0	0	6	0	0	1	0	1	0	0	8
Megszűnt képzés	28	2615	168	169	194	40	181	240	17	103	3755
Passzív képzés	0	178	19	46	83	0	23	29	3	19	400
Összesen	147	5190	1204	559	455	102	880	906	167	482	10092

A külföldi hallgatók körében megfigyelhető, hogy évről évre egyre kevesebb a valamilyen okból ösztöndíjat kapó hallgatók aránya.

Malota (2016) kutatása alapján is elmondható, hogy a külföldi hallgatók majd 70%-a egyáltalán nem kap egyéb ösztöndíjat mobilitásuk során, a magyar államtól 11%-uk és egyéb magyar alapítványtól/szervezettől vagy vállalatától pedig 2,7%-uk kap anyagi segítséget tanulmányaikhoz.

Ösztöndíj Tudományterületenként

	Igen	Nem	Összesen
Egészségügy	183	5755	5938
Gazdaság, jog	13	429	442
Oktatás	25	7	32
Művészet	60	76	136
Természettudományok	61	419	480
Bölcsészet- Társadalomtudományok	76	615	691
Mérnök, építészet	64	484	548
Nemzetközi program	2	1816	1818
Összesen	484	9601	10085

Kollégiumot igénybe vevők száma évenként, karonként

	ÁJK	ÁOK	BTK	ETK	GYTK	KPVK	KTK	MIK	MK	TTK	Együtt
2010	1	9	36	2	0	5	0	18	3	12	86
2011	0	17	55	5	0	12	13	23	5	11	141
2012	1	14	54	2	0	11	30	26	5	25	168
2013	0	17	40	3	0	3	56	17	4	11	151
2014	3	21	38	17	5	5	39	25	5	6	164
2015	0	18	18	26	7	1	38	41	6	15	170
2016	0	12	28	21	3	0	11	27	5	8	115
2017	18	38	111	58	5	4	55	129	8	67	493
2018	19	56	127	67	15	3	100	133	21	58	599
2019	20	55	119	92	22	0	127	95	48	91	669
Összesen	62	257	626	293	57	44	469	534	110	304	2756
Százalék	2,2%	9,3%	22,7%	10,6%	2,1%	1,6%	17,0%	19,4%	4,0%	11,0%	100,0%

Kutatás folytatása

- Makrostatisztikai adatok további elemzése, arányosítás az egyes karok esetében pl. végzettségi adatoknál
- SPSS statistics programban részletesebb elemzések végzése
- Kvalitatív kutatás (kérdőív, interjú a külföldi hallgatókkal)
- Adatok összevetése, elemzések elkészítése

Köszönöm a figyelmet!